

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СЛУЧАЈ НИЛСЕН И ЦОНСЕН против НОРВЕШКА

(Барање бр. 23118/93)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

25 ноември 1999

Во случајот Нилсен и Џонсен пр. Норвешка,

Европскиот суд за човекови права, судејќи во согласност со членот 27 од Конвенцијата за заштита на човековите права и фундаментални слободи (“Конвенцијата”), изменета со Протоколот бр. 11¹, и релевантните одредби на правилникот на Судот², како **Grand Chamber** составена од следните судии:

Г-дин. L. WILDHABER, *претседател*,

Г-ѓа. E. PALM,

Г-дин C.L. ROZAKIS,

Sir Nicolas BRATZA,

Г-дин M. PELLONPÄÄ,

Г-дин B. CONFORTI,

Г-дин A. PASTOR RIDRUEJO,

Г-дин P. KÜRIS,

Г-дин R. TÜRMEN,

Г-ѓа F. TULKENS,

Г-ѓа V. STRÁŽNICKÁ,

Г-дин C. BİRSAN,

Г-дин M. FISCHBACH,

Г-дин. J. CASADEVALL,

Г-ѓа H.S. GREVE,

Г-дин. A.B. БАКА,

Г-дин. R. MARUSTE,

и Г-дин M. DE SALVIA, *Registrar*,

Кој претседаваше зад затворени врати на 1 јули и 20 октомври 1999, ја донесе следната пресуда, која што беше усвоена на споменатиот датум:

ПРОЦЕДУРА

1. Случајот беше упатен до Судот од страна на Европската Комисија за човекови права (“Комисијата”) и од страна на Норвешката Влада (“Владата”) на 24 ноември 1998 и 21 јануари 1999, соодветно, во рамки на тримесечниот период поставен со членовите 32 § 1 и 47 на Конвенцијата. Тоа резултираше во барањето (бр. 23118/93) против Кралството Норвешка кој беше поднесено до Комисијата во согласност со поранешниот член 25 од страна на г-дин. Арнолд Нилсен и г-дин. Јан Џонсен, и двајцата норвешки граѓани, на 2 ноември 1993 година.

1-2. *Note by the Registry.* Protocol No. 11 and the Rules of Court came into force on 1 November 1998.

Барањето на Комисијата се однесуваше на поранешните членови 44 и 48 и на декларацијата во согласност со која Норвешка ја признава задолжителната јурисдикција на Судот (поранешен член 46); поднесокот на Владата се однесуваше на поранешните членови 44 и 48 на Конвенцијата и на членот 5 § 4 од Протоколот бр. 11. Предмет на поднесокот и на барањето беше да се добие одлука за тоа дали фактите на случајот покажуваат на кршење на должностите од страна на одговорната страна во согласност со членот 10 од Конвенцијата.

2. Во согласност со одредбите на членот 5 § 4 на Протоколот Бр. 11 земен во предвид заедно со правилата 100 § 1 и 24 § 6 од Правилникот на Судот, панел на **Grand Chamber** одлучи на 14 јануари 1999 година дека случајот ќе биде земен во предвид од страна на **Grand Chamber** на Судот.

3. **Grand Chamber** ја вклучи г-ѓа. H.S. Greve по службена должност, судијата избран од страна на Норвешка (член 27 § 2 од Конвенцијата и правилото 24 § 4), г-дин. L. Wildhaber, Претседателот на Судот, г-ѓа. E. Palm и Mr C.L. Rozakis, потпретседателите на Судот, и Сер Nicolas Bratza и Mr M. Pellonpää, претседателите на одделите (член 27 § 3 на Конвенцијата и правилото 24 § 3). Другите членови назначени со цел да ја пополнат **Grand Chamber** беа г-дин. V. Conforti, г-дин. A. Pastor Ridruejo, г-дин. G. Bonello, г-дин. P. Kūris, г-дин. R. Türmen, г-ѓа. F. Tulkens, г-ѓа. V. Strážnická, г-дин. C. Bîrsan, г-дин. J. Casadevall, г-дин. A.B. Вака и г-дин. R. Maruste (Rule 24 § 3). Притоа, г-дин. M. Fischbach, судија на замена, кој беше заменет од страна на г-дин. Bonello, кој не беше во можност да земе учество во понатамошното разгледување на случајот (правило 24 § 5 (б)).

4. Г-дин. Wildhaber, кој делуваше преку Регистарот, го консултираше Владиноот агент и застапниците на подносителите за организацијата на пишаната постапка. По добивањето на наредбите кои беа направени како последица на 8 февруари и 17 март 1999 година, регистарот ги прими списите на владата и на подносителите на 2 јуни 1999 година.

5. На 17 јуни 1999 година, Комисијата излезе со некакви документи од досието на постапката која беше пред неа, во согласност со барањето на Регистарот по инструкции на Претседателот. На различни датуми помеѓу 25 јуни и 10 јули 1999 година, Регистарот прими дополнителни опсервации од страните за барањето на подносителите во согласност со членот 41.

6. Во согласност со одлуката на Високиот **Grand Chamber's**, се одржа јавно рочиште во Зградата за човекови права во Стразбур на 1 јули 1999 години.

Пред судот се појавија:

(a) *во име на Владата*

г-дин. F. ELGESEM, адвокат, Канцеларија на **Attorney-General's** (Civil Matters),
г-дин. H. SÆTRE, заменик на постојаниот претставник на Норвешка
во Советот на Европа *советник;*

(b) *во име на подносителите*

г-дин. H. HJORT, *Advokat*,
г-дин. J. HJORT, *Advokat*, *советник.*

Судот ги слушна обраќањата на г-дин. H. Hjord и Mr Elgesem и исто така одговорот на истите на прашање поставено од страна на еден од неговите членови поодделно.

ФАКТИТЕ

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

A. Историјат на случајот

7. Првиот подносител, г-дин. Arnold Nilsen, и вториот подносител, г-дин. Jan Gerhard Johnsen, се норвешки државјани кои се родени во 1928 и 1943 година и живеат во Берген. Првиот подносител е полициски инспектор, кој во предметното време беше претседавач на Норвешката полициска асоцијација (*Norsk Politiforbund*). Вториот подносител е полициски службеник **constable** кој во предметното време беше претседавач на Бергенската полициска асоцијација (*Bergen Politilag*), гранка на погоре споменатата асоцијација. Во предметното време и двајцата работеа во Бергенската полициска служба.

8. Во 1970-тите, г-дин. Gunnar Nordhus, кој во тоа време беше студент на право и г-дин. Edvard Vogt, кој во тоа време беше професор асистент по социологија во Универзитетот Берген, спроведоа истрага за феноменот на насилство во Берген, град којшто имаше некои 200,000 жители. Тие собраа материјали од локалната болница кои се однесуваа на сите пациенти кои биле предмет на насилство во периодот од јануари 1975 до јули 1976 година. Подоцна, тие вклучија и материјали добиени од други извори. Во 1981 година, г-дин. Nordhus и г-дин. Vogt објавија резиме на нивните претходни извештаи во книга која ја насловија *Volden og dens ofre. En empirisk undersøkelse* (“Насилството и неговите жртви. Емпириска студија”). Книгата беше долга некои 280 страни и вклучуваше поглавје од 77 страна за

полициската бруталност, која беше дефинирана како незаконска употреба на физичка сила во текот на извршувањето на полициските должности. Авторите најдоа, *inter alia*, дека 58 лица беа предмет на полициска бруталност за време на споменатиот период, 28 од кои биле предмет на медицински проверки како и дека полицијата во Берген беше одговорна за приближно 360 инциденти годишно во кои беше прекумерна и незаконски употребувана сила.

Книгата отвори една вжештена јавна дебата. Во неа беа делумно инволвирани истражувачи кои ги испитуваа методите кои беа употребени и научната база за донесените заклучоци, а делумно беа инволвирани и припадници на полицијата и обвинителството.

9. Во врска со споменатото Министерство за правда назначи истражна Комисија (*utvalg*) која што беше составена од г-дин. Anders Bratholm, професор по кривично процедурално право и г-дин. Hans Stenberg-Nilsen, адвокат пред Врховниот Суд. Нивниот мандат беше да се верификува дали истражувањето спроведено од страна на г-дин. Nordhus и г-дин. Vogt имаше основ за да направи било какви генерални опсервации во врска со природата и обемот на полициската бруталност во Берген.

Со помош на експерт по статистика и експерт за употреба на интервјуа, комисијата спроведе интервјуа со 101 лице, вклучувајќи и 29 полициски службеници, 2 јавни обвинители, 4 доктори ко што зедоа примероци од крв од Бергенската полициска станица, 5 социјални работници кои особено работа со млади криминалци во Берген, 2 адвокати на одбраната со значително искуство со кривични предмети во Берген, 13 сведоци на полициска бруталност и 27 наведени жртви на таквото полициско однесување. Во извештајот кој беше објавен во 1982 година под наслов *Politivoldrapporten* (“Извештај за полициска бруталност”) г-дин Bratholm и г-дин. Stenberg-Nilsen заклучија:

“Бидејќи истражната комисија не беше во можност да донесе заклучок во врска со поединечните случаеви, туку таа ги зеде во предвид сите материјали како една целина (види забелешки на стр. 88 со укажувања на препораката на Комисијата Reitgjerdet), таа нема да биде во можност, врз база само на објаснувањата на ситуациите, да даде некаква точна бројка во врска со бројот на инцидентите на полициско насилство во Берген. Во секој случај, врз база на сите информации кои се однесуваат на полициското насилство во Берген кои Комисијата ги доби од страна на различни извори, таа верува дека природата и обемот на полициското насилство се многу посериозни отколку што тоа генерално се верува. Врз база на постојните докази гледани како целина, Комисијата претпоставува дека вистинското нивно одвај се разликува од оценките на двајцата истражувачи. Сепак, клучната поента мора да биде дека дури и највнимателните проценки кои би можело да се направат на оваа основа укажуваат на тоа дека нивото е алармантно.”

10. Заклучоците во извештајот од 1982 година како и неговите премиси беа предмет на испитување од страна на Норвешката полициска асоцијација, помеѓу останати. Асоцијацијата размислуваше

да покрене постапка за клевета против г-дин. Bratholm, г-дин. Stenberg-Nilsen, г-дин. Nordhus и г-дин. Vogt, но одлучи да се воздржи од преземање на таква активност во 1983 година.

11. Весниците во Берген особено пројавија интерес за дебатата која што произлезе по објавувањето на извештајот во 1982 година. Претходно на тоа, во 1981 година, весникот *Morgenavisen* наведе дека г-дин. Nordhus излажал во врска собирањето на материјалите за неговото истражување. Г-дин. Nordhus покрена постапка за клевета против овој весник но во 1983 година Градскиот Суд во Берген (*byrett*) ја отфрли постапката на основ на тоа дека обвинението беше оправдано.

12. Г-дин. Bratholm ја продолжи неговата активност во врска со полициската бруталност и понатаму како независен истражувач. Во пролетта 1986 година тој објави книга под наслов *Politivold* (“Полициска бруталност”), со поднасловот *Omfang – årsak – forebyggelse. En studie i desinformasjon* (“Обем – Причини – Превенција. Студија за дезинформираноста”). Тој ја објасни употребата на терминот “дезинформираност” како термин кон значи намерно или ненамерно ширење на неточни информации. Тоа беше поврзано и со “неточната” – или “погрешно сфатената” – лојалност, која доведуваше до тоа полициските службеници кои беа сведоци на прекумерна или незаконска употреба на сила да не зборуваат или да ги покриваат чинителните преку давање на лажно сведочење.

Земајќи го извештајот од 1982 година како појдовна точка, книгата обезбеди дополнителни факти, анализи и заклучоци. Таа исто содржеше и сериозна критика од страна на г-дин. Bratholm за пресудата на Градскиот Суд за гореспоменатиот случај кој што беше поведен од страна на г-дин. Nordhus против *Morgenavisen*.

В. Публикации кои содржат **impugned изјави од страна на подносителите**

13. По објавување на книгата *Politivold* на г-дин. Bratholm вториот подносител интервјуиран од страна на весникот *Dagbladet* како претседавач на Бергенската полициска асоцијација. Интервјуте беше објавено на 15 мај 1986 година под наслов (сите цитати подолу се превод од норвешки јазик) “Г-дин. Bratholm тргна да ја разоткрие полицијата – Целата служба е осудена од анонимни лица.” и во истото се наведува:

“ ‘Расположението на офицерите во полициската служба е променливо и оди од очај до бес. Целата служба е осудена од страна на анонимни лица. Многу од офицерите избегнуваат да се појават во градот бидејќи секогаш постои некој кој верува дека мора да има нешто во наводите кои се дадени.’

Ова е она што претседавачот на Бергенската полициска станица г-дин. Johnsen, кажа за *Dagbladet*. Тој го опиша неодамнешниот извештај на професор

Bratholm за полициската бруталност во Бергенската полициска служба како “чиста дезинформација која што има намера да и наштети на полицијата.”

‘Се додека не се докаже спротивното, ќе го окарактеризирам ова како наводна лага. Обвиненијата доаѓаат од анонимни извори и секако се во својство на клевета на службата.’

‘Дали вие ги преиспитувате мотивите на г-дин Bratholm за неговото експонирање на полициската бруталност?’

‘Мора да постојат други дополнителни мотиви. Се чини како целта да била да се намали довербата во полицијата.’

‘Дали предлагате информациите да се истражуваат внатрешно?’

‘Ако има некаква вистина во ова, ние ќе направиме се што можеме за да ја подобриме ситуацијата. Таквата ситуација не ни оди во прилог, и ние немаме интерес да имаме такви луѓе во службата.’

‘Значи вие не ја исклучувате можноста дека се има случено недолично однесување?’

‘Јас ја отфрлам можноста дека некој од офицерите имаат сторено такви страшни дела како што е опишано. Но секако не можам да ја исклучам можноста дека некој од нив во дадени моменти имаат употребено сила и дека отишле предалеку.’ ”

14. На 16 мај 1986 година првиот подносител, претседавачот на Норвешката полициска асоцијација, беше цитиран во натпис кој беше објавен од страна на весникот *Bergens Tidende* под наслов “Недолично за професор по право”. Во натписот пишуваше:

“ ‘Под честа на еден професор на право е да презентира нешто вакво. Обвиненијата се целосно произволни поради фактот што се базираат на анонимни извори. Тие немаат никаква допирна точка со реалноста.’ ”

This was stated by Mr Nilsen, Chairman of the Norwegian Police Association, in connection with the allegations made by Professor Bratholm in his book on police brutality.

‘Цел работен век го поминав во Бергенската полициска служба и можам сигурно да тврдам дека обвиненијата кои се однесуваат на полициската бруталност немаат никаква врска со реалност. Тоа се приказни кои ќе си најдеа подобро место во некој неделник кој треба да пополни простор отколку во таканаречена сериозна студија.’, вели г-дин. Nilsen.

Целосна усогласеност

‘Збунет сум од мотивите позади таквите обвиненија,’ вели претседавачот на полициската асоцијација. ‘Во секој случај, не може да биде во интерес на владеењето на правото и јавното добро да се создадат такви проблеми за цела една служба. Јас би тврдел дека квалитетот на човечките ресурси во рамки на полицијата се целосно во согласност со тој што го има помеѓу професорите. Не би биле во можност да базираме обвинение против било кој на така

кршливи основи како што тоа го прави професор Bratholm. Во таков случај, не би имало никакво владеење на правото во оваа земја.’

Не би се толерирало

‘Но вие не одрекувате дека полициската бруталност може да биде случај?’

‘Секако дека не, но тоа е друго прашање. Овде станува збор за систематска употреба на насилство и чиста кражба. Таквото однесување не би се толерирало во рамки на полициската служба.’

Г-дин. Nilsen наведува на тоа дека, иако не ја изучувал книгата подетално, тој смета дека не може да се остави не предизвикано она што е произлезено. Проблемот е во тоа што е тешко да се предизвикаат обвиненијата поради тоа што не се работи за поединец, туку за цела една служба, која се чувствува како наклеветена. Сепак, тој се согласува со Началникот на полицијата, г-дин. Oscar Nordnes, кој вчера му кажа на *Bergens Tidende* дека мора да има добра причина за Јавниот обвинител [*Riksadvokaten*] да ја испита работата одблиску. Полициската асоцијација ќе земе во предвид опцијата да побара правно мислење за книгата.”

С. Други публикации за полициската бруталност

15. Во есента 1986 година, г-дин. Bratholm и г-дин. Nordhus објавија книга – *Dokumentasjon av politivold og andre overgrep i Bergen-politiet* (“Документација за полициската бруталност и друго недолично однесување во Бергенската полициска служба”) во која г-дин Bratholm тврди:

“Злоставувањето и прогонот на кој што беа предмет г-дин. Nordhus – и делумно г-дин. Vogt – во Берген се значајни за судбината на дисидентите во источно Европските земји. Се сомневам дека меѓу нас има некој чија што ситуација е поблиску до таа на овие дисиденти отколку таа на г-дин. Nordhus. Претставува скоро чудо дека тој имаше храброст и сила да ја продолжи неговата борба со цел да ја донесе вистината на виделина.

...

Невозможно е да се каже колку многу офицери во Бергенската полициска служба се инволвирани во незаконската практика која е опишана овде; се надевам дека се работи само за малцинство. Во секој случај е тешко да се поверува дека многумина во службата може да не се свесни за однесувањето на одредени колеги. Но, нивното незборување се обезбедува преку континуираната потреба за ‘лојалност’. Со ова се овозможи криминалната субкултура во Бергенската полициска служба – чии што активности вклучуваат широк спектар на кривични дела – да опстане и најверојатно да се рашири.

...

Постои сомнение дека многу од активностите против г-дин. Nordhus и г-дин. Vogt се предводени од некој кој е централно сместен – дека постои некој во позадина во Бергенската полициска служба кој ги држи конците, кој што

планира стратегии и кој што ги поставува плановите заедно со неколку лица од висока доверба. Согласно една информација која што беше расветлена, сега можеби е возможно да се идентификуваат клучните луѓе кои што се одговорни за дел од ова недолично однесување.”

16. Во пролетта 1987 година г-дин. Bratholm објави и друга книга под наслов *Politiovergrep og personforfølgelse. 220 forklaringer om politivold og andre overgrep i Bergenspolitiet* (“Полициско недолично однесување и поединечно злоставување. 220 изјави кои се однесуваат на полициската бруталност и другите форми на недолично однесување во Бергенската полициска служба”), која до извесна мера претставуваше надополнување на книгата на г-дин. Bratholm и г-дин. Nordhus од 1986 година. Во воведот г-дин. Bratholm наведува:

“Иако злоупотребата на сила од страна на полицијата се случува и во некои места тоа е почеста отколку во други, ова не значи дека мнозинството на офицерите од Норвешката служба се виновни за таквата злоупотреба. Сите истраги покажуваат на тоа дека постои малцинство на полициски офицери кои ги сториле поголемиот дел од инцидентите на злоупотреба и кои се во можност да продолжат со тоа поради фактот што притисокот за ‘лојалност’ е на високо ниво помеѓу полицијата.”

17. Во раната 1988 година, Норвешката правна публикација *Lov og Rett* објави посебен натпис кој е посветена на прашањето на полициското насилство. Во него беа вклучени неколку статии од страна на академици, помеѓу другите и од г-дин. Bratholm, кој критикуваше една истрага нарочана од страна на главниот јавен обвинител (види пасус 18 подолу).

Г-дин. Bratholm исто така објави извесен број на други натписи на тема полициска бруталност.

D. “Случаите Бумеранг”

18. По примањето од страна на г-дин. Bratholm на **unexpurgated** верзија на книгата објавена во есента 1986 година ги споменувааше имињата на информирачите (кои дотогаш им беа познати само на истражувачите), главниот јавен обвинител нароча истрага која беше раководена од страна на *ad hoc* обвинителот г-дин Erling Lyngtveit и полициски службеници од друга област.

Во јуни 1987 година, резултатот на истрагата на главниот јавен обвинител беше јавно објавена: 368 случаи на наводна полициска бруталност во Берген беа предмет на истрага. Беа покренати обвиненија против еден полициски службеник, кој последователно беше приведен. Целосниот заклучок кој што се постигна во истрагата беше дека во принцип обвиненијата за полициска бруталност не беа основани.

На крајот на истрагите, петнаесет од интервјуираните лица беа обвинети за давање на неточни обвинувања против полицијата. Десет

од овие лица подоцна беа осудени во судења пред Гулатинг Високиот суд (*lagmannsrett*), кои се случија во периодот од ноември 1988 до март 1992 година и истите беа наречени “бумеранг случаите”.

Е. Други публикации кои ги содржеа **impugned** изјави

19. На 2 март 1988 година беше објавена нова изјава од страна на првиот подносител во *Annonseavisen* во Берген, во статија која ги содржеше следните наслови:

“Драматичен пресврт во дебатата за бруталност

Амнести е контактирана

Полициската асоцијација припрема преземање на правни мерки”

Во статијата беше наведено дека:

“Професор Bratholm не само што побара да се воспостави владина испитна комисија со цел да прегледа она што долго време беше заклучено од страна на јавниот обвинител, туку и самата Бергенска полициска станица беше пријавена до Амнести Интернешенал за кршење на човековите права! Делегација од меѓународниот секретаријат во Лондон веќе беше во Берген. Овој извештај се очекува да биде готов оваа среда.

‘Морам да признаам дека бев баш изненаден кога неодамна разбрав за ова. Се чини дека господа како што се г-дин. Nordhus, г-дин. Vogt и г-дин. Bratholm сега сфаќаат дека кога еден чекор не функционира тие пробуваат друг’, коментираше г-дин Nilsen, Претседавач на норвешката полициска асоцијација.

Според него, работата туку што не излегла надвор од контрола. Тој го опишува известувањето за проблематиката од страна на Амнести како навреда и смета дека со неодамнешните сериозни напади од страна на професор Bratholm и останатите, лимитите на она што може да се нарече непарцијално истражување одамна се надминати. ‘Според мене, ние сме соочени со еден вид на **skulduggery** и приватни истраги за кои постои добра причина да се испита чесноста на мотивите’, г-дин Nilsen изјави за *Annonseavisen*.

Непосредно пред викендот г-дин Nilsen беше во Берген, каде што тој имаше разговори со ново назначениот одбор на Бергенската полициска асоцијација....г-дин. Nilsen вели дека е нормално што неодамнешните строги удари од страна на г-дин Nordhus, г-дин Vogt и г-дин Bratholm беа предмет на дискусија..

‘Планирам да го контактирам нашиот адвокат ... на почетокот на оваа недела. Тој одамна испрати писмо до г-дин Bratholm во кое тој бара извинување за изјавите кои што беа дадено. Мислам дека може да сметате на тоа дека ние ќе иницираме постапка за клевета поврзано со ова прашање. Не може да се справуваме со ситуација во којашто обвиненијата и понатаму се прават против Бергенската полиција и покрај фактот што службата беше најдено дека е чиста по една од најголемите истраги во нашето време.

Проширени обвиненија

‘Но г-дин Bratholm нема доверба во [обвинителот] Lyngtveit и неговата компетентност и желба да се истражи целата работа?’

‘Фактот што професор Bratholm сега ја оспорува целата работа која беше спроведена од страна на г-дин. Lyngtveit и инструктирана од **Attorney-General** [Regjeringsadvokaten] само по себе е сериозно и забележливо. Сега обвиненијата се проширени со цел да вклучат и раководни полициски власти.

Г-дин Nilsen многу наскоро ќе го контактира главниот јавен обвинител со цел да чуе што тој има намера да направи во врска со проширените инсинуации на г-дин. Bratholm.

Во однос на фактот дека Амнести интернешенал е вклучена во целата [работа], г-дин Vogt ... потврдува дека ова е резултат на желбата на организација да добие целосен увид во ситуацијата во Бергенската полициска служба.’

20. Во 1988 година првиот подносител даде говор како претседавач на Норвешката полициска асоцијација на годишното генерално собрание, од кој *Bergens Tidende* го цитираше натписот од 7 јуни 1988 година под наслов “Г-дин Bratholm обвинет за клеветата”. Помеѓу останатото, во натписот беше наведено и следното:

“...Норвешката полициска асоцијација е сериозна во намерите да покрене постапка за клеветата против професорот Bratholm. Според г-дин. Nilsen, претседавач на асоцијацијата, ќе се покрене постапка против г-дин Bratholm во наредните неколку дена со барање двете посебни писмени изјави кои тој ги дал во врска со случајот на полициска бруталност во Берген да бидат отфрлени.

...

Одбиено

‘Професор Bratholm имаше можност да се извини за двете наведени точки кои според нас се навредливи за полицијата како професионална група, но тој го одби тоа. Поради тоа, ние иницираме постапка. Нема да биде побарана никаква оштета, ние само бараме да се поништат дадените изјави.’

Критички гледишта

Г-дин Nilsen исто така ја спомена оваа работа на неговиот воведен говор во националниот парламент и рече дека, помеѓу другите работи, општествената структура на моќта ќе мора да толерира криичко гледиште. Тој со голема сигурност ги отфрла необјективните дебати за полициската бруталност кои се стимулирани од страна на моќните сили кои се со висок општествен статус.

Дилетанти

‘Статусот на г-дин Bratholm како професор му позајми кредибилитет на обвиненијата за полициска бруталност и со ова се намали почитта и довербата во полицијата. Норвешката полициска асоцијација нема да прифати назначување на нова истражна комисија за наводите за полициска бруталност; ниту пак таа ќе прифати приватни истраги од големи размери кои се

направени од страна на дилетанти кои се со намера да фабрикуваат обвиненија за полициска бруталност кои потоа стануваат јавни, рече г-дин Nilsen.

...

Вербална напади

Г-дин Nilsen ги опишува вербалните напади врз полицијата како обид да се намали дигнитетот и авторитетот на полицијата.”

21. Во специјално издание на правниот журнал *Juristkontakt*, објавен во есента 1988 година, полициските и обвинителските власти ги презентираа нивните гледишта за истрагата која што беше нарачана од страна на главниот јавен обвинител и истрагата за сомнителните неточни изјави дадени од страна на дојавувачите на г-дин. Bratholm.

Ф. Постапка за клевета

22. Во јули 1988 година норвешката полициска асоцијација и нејзиниот бергенски одгранок иницираа постапка за клевета против г-дин. Bratholm, барајќи неговата погоре цитирана изјава во “Документација за полициската бруталност и друго неправилно однесување во Бергенската полициска служба” да се смета за неоснована и да се поништи (види пасус 15 погоре).

23. Во мај 1989 година г-дин Bratholm, од своја страна пак, иницираше постапки за клевета против подносителите, барајќи притоа дека извесен број од нивните изјави да се сметаат за несоновани и да се отфрлат.

24. Во 1992 година, во поглед на пресудата на Европскиот суд за човекови права’ *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland* од 25 јуни 1992 година (серија А бр. 239), асоцијациите го повлекоа нивната постапка за клевета против г-дин. Bratholm. Тој пак одби да го повлечи неговиот предмет против подносителите.

25. Градскиот Суд во Осло имаше расправа во предметот против подносителите од 24 август до 8 септември 1992 година, период во кој беа земени докази од дваесет и три сведоци и екстензивни документациски докази беа поднесени.

Во пресудата од 7 октомври 1992 година, градскиот суд опсервираше дека, помеѓу другото,

In its judgment of 7 October 1992 the City Court observed, *inter alia*, that it was established that unlawful use of violence had occurred in Bergen and that, although it had emanated from very few police officers, the extent of the violence was problematic. Mr Bratholm had not assailed his opponents’ integrity and had not expressed himself in a manner that could justify the applicants’ attack on him. It found the following statements defamatory under Article 247 of the Penal Code and declared them null and

void (*død og maktesløs, mortifisert*) under Article 253 § 1 (the numbering below follows that appearing in the national courts' judgments):

(Statements by the second applicant published by *Dagbladet* on 15 May 1986)

1.1 "He describes Professor Bratholm's recent report on police brutality in the Bergen police force as 'pure misinformation intended to harm the police'."

1.2 "Until the contrary has been proved I would characterise this as a deliberate lie."

1.3 "There must be other ulterior motives. It appears as if the purpose has been to undermine confidence in the police."

(Statements by the first applicant published by *Annonseavisen* and *Bergens Tidende* on 2 March and 7 June 1988 respectively)

2.2 "In my view, one is faced with a form of skulduggery and private investigation where there is good reason to question the honesty of the motives."

2.3 "The Norwegian Police Association will not accept ... private investigations on a grand scale made by dilettantes and intended to fabricate allegations of police brutality which are then made public."

On the other hand, the City Court rejected Mr Bratholm's claims with respect to the following statements by the first applicant published by *Bergens Tidende* on 16 May 1986 and 7 June 1988:

2.1 "I am puzzled by the motives behind such allegations. At any rate, it cannot be in the interests of the rule of law and the public good to create such problems for an entire service."

2.4 "Mr Nilsen described verbal attacks on the police as an attempt to undermine the dignity and authority of the police."

The City Court ordered the first applicant to pay 25,000 Norwegian kroner (NOK) for non-pecuniary damage to Mr Bratholm but dismissed the latter's claim for non-pecuniary damage against the second applicant on the ground that it had been submitted out of time. The City Court further ordered that the applicants pay Mr Bratholm respectively NOK 112,365.83 and NOK 168,541.91 for legal costs.

The City Court's judgment included the following reasons:

"Statement 1.1 ... is an unequivocal allegation that Mr Bratholm's book contains false allegations of police violence within the Bergen police. The expression 'misinformation' may be understood as being a neutral assertion that Mr Bratholm provides false information, or to mean that he should be aware that he [does so], or that he [does it] deliberately. The Court emphasises that the phrase 'pure misinformation intended to harm the police' must be read in connection with the rest of the text – particularly statement 1.2 and the last paragraph of the interview – and has come to the conclusion that an ordinary reader would understand the statement as follows:

'With the intent of harming the police, Mr Bratholm is deliberately imparting false information on police brutality.'

The Court has no doubt that this is an assertion that constitutes a defamatory allegation. It is both offensive to Mr Bratholm's sense of honour and liable to harm his reputation. The allegation is not a subjective characterisation, but an assertion about a matter of fact that can be proved by means of evidence. The accusation can thus be declared null and void.

The Court would add that, when read in context, the statement cannot be construed as an accusation that Mr Bratholm himself is making false allegations of police brutality. However, even if the statement must be understood to be an allegation against persons other than Mr Bratholm (of making false accusations of police brutality), this does not alter its character as an allegation aimed at Mr Bratholm. When read in its entirety, the text clearly indicates that it is Mr Bratholm's book which Mr Johnsen is referring to.

...

When statement [1.2] is read in the context of the rest of the text, which essentially deals with Mr Bratholm's book, an ordinary reader would understand it as follows:

'Mr Bratholm is deliberately passing on assertions about police brutality which he knows are lies.'

Whether statement 1.2 can be interpreted in such a way that it also targets the informers is of no significance here either. Nor does the Court doubt that this statement constitutes a defamatory allegation directed at Mr Bratholm which may be declared null and void because its truth can be tested by evidence.

...

[Statement 1.3] must be understood as a clear assertion that Mr Bratholm's purpose (in writing the book *Politivold*) has been to undermine confidence in the police. When read in the context of the rest of the text, especially statements 1.1 and 1.2, it must be understood as an assertion that Mr Bratholm for this purpose is passing on allegations of police brutality which he knows to be untrue. The statement also includes an implicit denigration of Mr Bratholm's purpose as questionable and unworthy. 'Other motives' answers the question whether Mr Bratholm's motives can be doubted, i.e. as opposed to honourable motives such as, for instance, to promote the rule of law.

...

The Court has no doubt that the assertion is an allegation which has both offended Mr Bratholm's sense of honour and is liable to harm his reputation. The part of the assertion alleging that Mr Bratholm's intention is to undermine the police can be proved to be true or false. That Mr Bratholm's intention, with the statement worded as it is, must be understood by the reader as questionable or reprehensible is a subjective value judgment that can hardly be proved true or false. However, this does not in principle mean that statement 1.3 may not be declared null and void.

[Statement 2.2] is not unequivocal as to whom it is directed against. It can be understood as being directed against Mr Bratholm (probably also against others), when seen in the light of the two preceding passages stating that Mr Bratholm

(together with Mr Vogt and Mr Nordhus) is trying a new move and that Mr Bratholm (amongst others) is transgressing the limits of neutral research. When read in its context, the statement may also be understood to imply that it is not at all directed against Mr Bratholm, but against Amnesty. Such an interpretation must be based on the fact that the newspaper interviewed Mr Nilsen just because Amnesty had become involved in the matter. As a third possibility, the Court mentions that the statement – especially when read in the context of the caption in the newspaper – may be understood by an ordinary reader to imply that it is first of all directed at Mr Vogt and Mr Nordhus, but also at Mr Bratholm.

The Court has reached the conclusion that when read in context statement [2.2] must be interpreted in any event as an assertion that Mr Bratholm, among others, has questionable motives for his involvement, and that Mr Bratholm is engaged in and/or contributes to what Mr Nilsen describes as skulduggery and private investigation, not impartial research.

The statement in part includes value judgments ('skulduggery', 'private investigation'), which are not liable to be declared null and void. However, the statement also includes an assertion on matters of fact, i.e. that there are dishonest motives and that Mr Bratholm is not neutral.

The statement must obviously be understood to be an assertion that it is Mr Bratholm whose motives are dishonest. This follows from the first and second paragraphs preceding the statement, where Mr Nilsen first mentions that Mr Bratholm (together with Mr Nordhus and Mr Vogt) is trying a new move, and then claims that Mr Bratholm, among others, has exceeded the limits of impartial research.

The Court has no doubt that this assertion constitutes a defamatory allegation against Mr Bratholm. It is both offensive to his sense of honour and liable to harm his reputation. The truth of the allegation can be tested by evidence and it may therefore be declared null and void.

...

Statement 2.3 contains an assertion that allegations of police brutality are being fabricated and then made public. When read in connection with the rest of the text, this must be interpreted by an ordinary reader as an assertion that Mr Bratholm publicises false allegations of police brutality. This assertion can be proved to be true or false, and is in principle liable to be declared null and void.

The statement does not include only the said assertion. When the assertion is also understood to mean that Mr Bratholm is publicising allegations that he should have realised are false it follows that it is also offensive to Mr Bratholm's sense of honour and liable to harm his reputation. The assertion implies that he, as an expert, is heedlessly publicising false allegations of police brutality. However, when read in context the statement cannot be understood solely in this way.

The statement must be interpreted as an assertion that Mr Bratholm is taking part in a private investigation for the purpose of fabricating allegations of police brutality.

If the assertion is to be interpreted as also being directed at persons other than Mr Bratholm, this does not preclude its being directed at him. Accordingly, statement 2.3 must also be interpreted as a defamatory allegation against Mr Bratholm, the truth of which can be tested by evidence."

26. The applicants appealed against the City Court's judgment to the Supreme Court (*Høyesterett*), challenging the former court's interpretation of their statements. Without any support in their wording or the context, it had interpreted the statements as calling into question Mr Bratholm's honesty and motives. In no event could the statements be regarded as unlawful, as they had been expressed in response to his damaging value judgments of the profession. The applicants invoked, *inter alia*, Article 250 of the Penal Code pursuant to which a court could refrain from imposing a penalty if the injured party had provoked the defendant or retaliated in a reprehensible manner. A crucial factor was that Mr Bratholm's attacks on the associations which the applicants represented constituted such provocation and retaliation.

In his cross-appeal Mr Bratholm challenged the City Court's findings with respect to statements 2.1 and 2.4. Moreover, he emphasised, *inter alia*, that he had not questioned the honesty of the applicants or any other officials. His criticism had been directed against a system and enjoyed special protection under Article 100 of the Constitution.

On 19 November 1992 the Appeals Selection Committee (*kjæremålsutvalget*) of the Supreme Court granted leave to appeal on points of law.

27. On 5 May 1993 the Supreme Court rejected both appeals, thereby upholding the City Court's judgment, and ordered each of the applicants to pay NOK 45,000 in additional costs to Mr Bratholm.

On behalf of the court, Mr Justice Schei stated, *inter alia*:

"In the present case the interest in freedom of expression carries particular weight. The statements sought to be declared null and void were made in a public debate concerning police brutality. Police brutality – and by this I mean the use of illegal physical force by the police against individuals – is a matter of serious public concern. It is of central importance for democracy that a debate concerning such matters may take place as far as possible without a risk of sanctions being imposed on those who participate. It is of particular importance to allow a wide leeway for criticism in matters of public concern (see Article 100 of the Constitution). However, those who act in defence against the criticism, for instance the representatives of the Bergen police, should of course also enjoy this freedom of expression.

...

However, freedom of expression does not go as far as [allowing] every statement in a debate, even if the debate relates to matters of public concern. Freedom of expression must be weighed against the rights of the injured party. The limit between statements which may be permissible and statements which may be declared null and void must in principle be set at statements which relate to the other person's personal honesty or motives ...

Nor do accusations of lies, improper motives, dishonesty ... serve to promote freedom of expression but, perhaps, rather to suppress or prevent a debate which should have been allowed to take place.

...

[The applicants'] argument that the [impugned] statements cannot be declared null and void because they include subjective value judgments which are not susceptible of proof, is in my view untenable. The statements include, among other things, accusations of deliberate lies, unworthy motives and intent to damage the police. The truth of this type of statement can in principle be proved. The fact that [the applicants] have made no attempt to present such proof is another matter.

In the assessment of whether the [statements] are to be considered unlawful [rettsstridig] the aggrieved party's own conduct may also be relevant. A person who uses strong language may have to tolerate more than others. I will revert to Mr Bratholm's conduct. Suffice it to say, in this context, that I cannot see that his strong involvement [in the debate] can be decisive with respect to those statements which clearly question whether he is lying or has acceptable motives.

[The applicants] have submitted that, regardless of whether the statements are unlawful, the request for a null and void order must be refused, in accordance with an application by analogy of Article 250 of the Penal Code. To this I would ... say that [this] provision scarcely has any independent significance any longer – at least as regards provocation. In the case-law, the injured party's own conduct has become more central in the determination of [whether a statement should be considered unlawful] and in violation of Article 247 of the Penal Code. I fail to see that there can be any room for exemption from penalty if the statement is unlawful. This approach would be the same if Article 250 ... had also been applicable to nullification. For this reason alone, there are no grounds for application by analogy, as pleaded by [the applicants].

I should think that the reasoning I have ... presented is also correct in respect of retaliation. In any event there [was in the present case] no retaliation such as that required ...

...

I agree with the City Court that [the statements in question] fall under Article 247 of the Penal Code. Read in their context, they are directed against Mr Bratholm. In statement 1.2 he is accused of deliberate lies. An accusation of falsehood is also implied in statement 1.1 by the word 'misinformation'. [Statement] 1.3 implies unworthy motives and suggests malicious intent [underlying Mr Bratholm's attacks against the police]. This is also implied in statement 1.1. The defamatory nature of the [second applicant's] statements becomes clearer and is thus reinforced when the statements are read together.

The interest in freedom of expression cannot make these statements lawful. I refer to what I have said about statements which are directed against personal honesty and integrity.

It has been submitted that Mr Bratholm's own situation must be of central importance in the evaluation of the issue of lawfulness. He has, it is being alleged, made strong and derogatory statements against his opponents in the debate and must accept that an embarrassing light is put on him as well.

I agree that Mr Bratholm voices harsh criticism in his book 'Police Brutality'. A lot of this criticism is against a system, but a lot of it is also directed against persons.

Mr Bratholm uses a number of derogatory expressions. 'Misinformation' has been singled out as one of them. I cannot see, for instance, that the use of that expression carries any significant weight when the lawfulness of the impugned statements is being assessed. Mr Bratholm's point in using this expression has been, *inter alia*, to expose a deliberate or negligent denial of the existence of police brutality. Such denial is a prerequisite for the occurrence of police brutality on an appreciable scale.

The word despotism has also been mentioned. In the manner it is used in the preface to Mr Bratholm's book it is not linked to the Bergen police force ... The fact that the use of words such as 'despotism' probably contributed to raising the temperature and the general noise level of the debate may be relevant to the assessment of the lawfulness [of the impugned statements]. Having regard to the entire context, however, I cannot see that Mr Bratholm's choice of words or manner of presentation of his views either in 'Police Brutality' or in connection with the commercialisation of the book can justify calling into question his integrity as was done in the statements under consideration.

It is noted that the appellants have forcefully submitted that their statements were made in their capacity as representatives of the police and that, as such, they must enjoy a particular protection against their statements being declared null and void. I agree that it was natural for Mr Johnsen and Mr Nilsen as representatives to look after the interests of the police officers in the debate. As I have already mentioned, their freedom of expression should be protected to the same extent as the freedom of those who direct the attention towards possible questionable circumstances within the police force. But, as already pointed out, there is a limit also in respect of them. That limit has been overstepped in this case.

Accordingly, I conclude along with the City Court that statements 1.1, 1.2 and 1.3 must be declared null and void.

I will now turn to Mr Nilsen's statements ...

[Statement 2.2] ... directly assails the honesty of Mr Bratholm's motives. That this is what is being questioned is reinforced when the statement is read in the context of the whole article ...

I therefore agree with the City Court that statement 2.2 must be declared null and void ...

...

Statement 2.3 is tantamount to an assertion that allegations of police brutality are being fabricated and then made public. In this, there clearly lies a statement to the effect that the published material is being tampered with. The statement appears in close connection with Mr Bratholm and must at any rate be perceived as applying also to him ...

... I therefore conclude that statement 2.3 but not statement 2.4 must be declared null and void ..."

28. In a concurring opinion Mr Justice Bugge stated, *inter alia*:

"I have reached the same conclusion and I agree on the essential points of the reasoning. However, for my part I have reached this conclusion with considerable

doubts as to whether the appellants' statements were unlawful, having regard to the circumstances in which they were made. The basis for my doubts is as follows:

[Mr Justice Schei] pointed out that in a public debate on 'matters of public concern' ... the threshold for what the participants may state without being found liable for defamation should be very high. Even if this is accepted, I agree that it should not legitimise attacks directed against the opponent's personal integrity, or which devalue or throw suspicion on his motives for participating in the debate.

...

For my part, I find it hard to see how the statements which the City Court ... declared null and void could be said to have been particularly directed against Mr Bratholm as a private individual. But I shall leave that aside, since I consider that in a heated public debate attacking another person's integrity and motives instead of what the person has stated must be deemed unlawful as such.

What in particular causes a problem for me is that – as I see it – it was Mr Bratholm himself who had called into question the integrity of the police, in particular that of the Bergen Police Department, when the debate on police brutality resumed in 1986. In Chapter 15 of [the book] he states the following about the concept 'misinformation':

"Misinformation" can be defined in various ways. One possible definition is untrue information, irrespective of whether the information is provided in good faith. It may, for example, be discovered subsequently that the research was mistaken on some point.

There is little reason to place such a wide construction on the concept of misinformation. It is more practical to understand it as meaning deliberate or negligent dissemination of incorrect information. Misinformation in this sense is a problem that is easier to deal with than when our understanding is broadened only gradually.

...

If I were to base my conclusion on scattered information and impressions, it would be that the misinformation has been rather successful. The police, their organisations and supporters appear to have convinced fairly large parts of public opinion – which is hardly surprising. It is natural to call to mind how successful misinformation concerning the old Greenland police force has been for several decades. In spite of the extremely bad conditions there – and the fact that sound documentation of these conditions was provided by at least some of the Oslo newspapers from time to time, it was the misinformation that prevailed. The many members of the police that knew of the brutality did nothing to bring the circumstances to light.

I cannot read this in any other way than that Mr Bratholm here indeed himself accuses his opponents in the debate – 'the police, its organisations and defenders' – of lack of integrity, of knowingly hiding factual circumstances and of acting on the basis of inappropriate motives.

It is in my view on this basis that the appellants' statements must be evaluated – and in particular those which were made after the publication of 'Police Brutality' in 1986.

The appellants' submission that they, who naturally must have felt offended on behalf of the police, were entitled to reply in the same manner is not as such ill-founded.

In this connection it is in my view also of importance that the appellants expressed themselves on behalf of the police organisations in Bergen and at the national level, respectively. They acted as elected representatives and spokesmen of the members. Very likely, and rightly so, they considered it an organisational duty to react to the attacks which were directed against the working methods of the police. It is not unusual in our society for the representatives of a profession to reply to public attacks in a way which might be lacking the necessary reflection and which might be somewhat inappropriate. The appellants were not familiar with the legislation on defamation either.

Mr Bratholm has maintained that there must be a difference between what well-known politicians must endure in respect of statements related to their political activities and the protection he enjoys when 'from his professional standpoint he engages in important matters of public concern'. I do not agree ... and do not understand ... how this can be argued. In my opinion and as a matter of principle, when a scholar – for example in law – embarks on a public debate on matters of public interest he should not enjoy a greater right to protection under the defamation legislation than a politician.

If I nevertheless agree with [Mr Justice Schei's] conclusions, it is because I accept that there is a need to provide the best possible terms for a debate on 'matters of public concern' and that [such a debate] might suffer if statements such as those dealt with in this case are not declared null and void, even if their background is taken into consideration."

G. Reopening of the "boomerang cases"

29. On 16 January 1998 the Supreme Court ordered the reopening of seven of the "boomerang cases". The requests to this effect which had been lodged in 1996 had been rejected by the Gulating High Court. The Supreme Court granted leave to appeal. Pursuant to section 392 of the Criminal Procedure Act the Supreme Court found, in its final decision, that in the special circumstances at hand the correctness of the convictions was doubtful and that weighty considerations warranted a reassessment of the guilt of the convicted persons. In the Supreme Court's view it was evident that police brutality had existed to a certain extent during the years 1974-86. The reason for the denial by police officers of any knowledge of such incidents had to be sought in "misunderstood loyalty". It was highly probable that some police officers had given false evidence during the investigations of police brutality in Bergen. On 16 April 1998 the seven convicted persons were acquitted at the request of the prosecution which had found it unnecessary to bring new charges, failing a sufficient general interest.

II. RELEVANT DOMESTIC LAW AND PRACTICE

30. Under Norwegian defamation law, there are three kinds of response to unlawful defamation, namely the imposition of a penalty under the provisions of the Penal Code, an order under its Article 253 declaring the defamatory allegation null and void (*mortifikasjon*) and an order under the Damage Compensation Act 1969 (*Skadeserstatningsloven* – Law no. 26 of 13 June 1969) to pay compensation to the aggrieved party. Only the latter two were at issue in the present case.

31. Under Article 253 of the Penal Code, a defamatory statement which is unlawful and has not been proved may be declared null and void by a court. The relevant part of this provision reads:

“1. When evidence of the truth of an allegation is admissible and such evidence has not been produced, the aggrieved person may demand that the allegation be declared null and void unless otherwise provided by statute.”

Such a declaration is applicable only with regard to factual statements, the truth of value judgments not being susceptible of proof.

Although the provisions on orders declaring a statement null and void are contained in the Penal Code, such an order is not considered a criminal sanction but a judicial finding that the defendant has failed to prove its truth and is thus viewed as a civil-law remedy.

In recent years there has been a debate in Norway as to whether one should abolish the remedy of null and void orders, which has existed in Norwegian law since the sixteenth century and which may also be found in the laws of Denmark and Iceland. Because of its being deemed a particularly lenient form of sanction, the Norwegian Association of Editors has expressed a wish to maintain it.

32. Section 3-6 of the Damage Compensation Act 1969 reads:

“A person who has injured the honour or infringed the privacy of another person shall, if he has displayed negligence or if the conditions for imposing a penalty are fulfilled, pay compensation for the damage sustained and such compensation for loss of future earnings as the court deems reasonable, having regard to the degree of negligence and other circumstances. He may also be ordered to pay such compensation for non-pecuniary damage as the court deems reasonable.

If the infringement has occurred in the form of printed matter, and the person who has acted in the service of the owner or the publisher thereof is responsible under the first subsection, the owner and publisher are also liable to pay the compensation. The same applies to any redress imposed under the first subsection, unless the court finds that there are special grounds for dispensation ...”

33. Conditions for holding a defendant liable for defamation are set out in Chapter 23 of the Penal Code, Articles 246 and 247 of which provide:

“Article 246. Any person who by word or deed unlawfully defames another person, or who is accessory thereto, shall be liable to fines or imprisonment for a term not exceeding six months.

Article 247. Any person who, by word or deed, behaves in a manner that is likely to harm another person's good name and reputation or to expose him to hatred, contempt, or loss of the confidence necessary for his position or business, or who is accessory thereto, shall be liable to fines or imprisonment for a term not exceeding one year. If the defamation is committed in print or in broadcasting or otherwise under especially aggravating circumstances, imprisonment for a term not exceeding two years may be imposed."

A limitation to the applicability of Article 247 follows from the requirement that the expression must be unlawful (*rettsstridig*). While this is expressly stated in Article 246, Article 247 has been interpreted by the Supreme Court to include such a requirement.

Further limitations to the application of Article 247 are contained in Article 249, the relevant part of which reads:

"1. Punishment may not be imposed under Articles 246 and 247 if evidence proving the truth of the accusations is adduced.

..."

PROCEEDINGS BEFORE THE COMMISSION

34. Mr Arnold Nilsen and Mr Jan Gerhard Johnsen lodged an application (no. 23118/93) with the Commission on 2 November 1993. They complained that the City Court's and the Supreme Court's judgments constituted an unjustified interference with their right to freedom of expression under Article 10 of the Convention, which provision had therefore been violated.

35. The Commission declared the application admissible on 10 September 1997. In its report of 9 September 1998 (former Article 31 of the Convention), it expressed the unanimous opinion that there had been a violation of Article 10. The full text of the Commission's opinion is reproduced as an annex to this judgment¹.

FINAL SUBMISSIONS TO THE COURT

36. At the hearing on 1 July 1999 the Government invited the Court to hold that, as submitted in their memorial, there had been no violation of Article 10 of the Convention.

---

1. Note by the Registry. For practical reasons this annex will appear only with the final printed version of the judgment (in the official reports of selected judgments and decisions of the Court), but copies of the Commission's reports are obtainable from the Registry.

37. On the same occasion the applicants reiterated their request to the Court to find a violation of Article 10 and to make an award of just satisfaction under Article 41.

THE LAW

I. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 10 OF KONVENCIJATA

38. The applicants complained that the Oslo City Court's judgment of 7 October 1992 (see paragraph 25 above), which the Supreme Court upheld on 5 May 1993 (see paragraphs 27-28 above), had constituted an unjustified interference with their right to freedom of expression under Article 10 of Konvencijata, which reads:

"1. Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers. This Article shall not prevent States from requiring the licensing of broadcasting, television or cinema enterprises.

2. The exercise of these freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing the disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary."

39. It was common ground that the impugned measures constituted an "interference by [a] public authority" with the applicants' right to freedom of expression as guaranteed under the first paragraph of Article 10. Nor was it disputed that the interference was "prescribed by law" and pursued a legitimate aim, namely "the protection of the reputation or rights of others". The Court sees no reason to doubt that these two conditions for regarding the interference as permissible under the second paragraph of this Article were fulfilled.

The arguments of those appearing before the Court centred on the third condition, that the interference be "necessary in a democratic society". The applicants and the Commission argued that this condition had not been complied with and that Article 10 had therefore been violated. The Government contested this.

A. Arguments of those appearing before the Court

1. The Commission and the applicants

40. The Commission stressed that the impugned statements had been expressed in the course of a public debate on a matter of serious public concern. Mr Bratholm's position was not very different from that of a politician, bearing in mind his function as government-appointed expert responsible for reviewing the findings published by Mr Nordhus and Mr Vogt in the early 1980s and his frequent participation in public debates (see paragraphs 8-12 and 15-17 above); accordingly, he had to display a greater degree of tolerance, also because of his own choice of words which were susceptible of arousing indignation notably within the police. Like Mr Bratholm, the applicants and their membership too were entitled under Article 6 § 2 of Конвенцијата to be presumed innocent until proved guilty of having committed an offence. A common denominator of all the impugned statements was their character as responses by elected police representatives to the serious and repeated accusations voiced, in particular by Mr Bratholm, to the effect that police officers in Bergen had committed criminal offences on a large scale. The principal aim of the applicants' statements was not to question the qualities of Mr Bratholm's research and his personal motives but to defend the police force against very serious accusations emanating from various sources (see paragraphs 13-14 and 19-21 above). Although the impugned statements were no doubt polemical, they did not constitute a gratuitous attack on Mr Bratholm. The statements in issue were scarcely susceptible of proof and could in any event not be regarded as having been made in bad faith. The more recent acquittals of seven informers convicted in the "boomerang cases" was irrelevant to the present case (see paragraph 29 above). Considering the circumstances as a whole and, in particular, the tone of the debate which had been set not least by Mr Bratholm himself, the applicants' statements were not of such a character as to require protection of Mr Bratholm's reputation in the manner opted for by the national courts.

41. The applicants, who shared the view of the Commission, further stressed that it should be borne in mind that the impugned expressions were oral statements, allowing greater latitude to their authors in resorting to strong wording and exaggerations. Moreover, the applicants argued that their statements had been misconstrued by the Norwegian courts. The applicants had not questioned Mr Bratholm's personal honesty but had criticised his carelessness in promoting the untrue statements of his informers while giving these an appearance of veracity by shielding them under his cloak of moral authority. The Norwegian Supreme Court had based its reasoning on an untenable presupposition that statements relating to opinions and motives were not value judgments but could be proved as facts. In any event, the findings made by the Prosecutor-General in his

investigations (1986-87) were sufficient proof of the veracity of the factual part of their statements (see paragraph 18 above). Moreover, when expressing his own value judgments of his opponents' acts and motives, Mr Bratholm had failed to display caution in his choice of words and had succeeded in undermining the authority of the police. In books, articles in law journals and newspapers and elsewhere he had repeatedly accused the police, especially in Bergen, of systematic criminal conduct (see paragraphs 12 and 15-17 above). The applicants were provoked to respond in a public debate in which Mr Bratholm had acted as the attacker and set the tone. The applicants did nothing more than they were expected to do: they had a duty to stand up and speak for the average policeman and to defend their service and its reputation. Not only were the applicants expected, they were elected, to do so.

2. The Government

42. In the Government's submission, all the statements in issue had been directed at Mr Bratholm (or at least at him together with others) and conveyed possibly the most serious accusations that might be made against a scholar and researcher. They were principally aimed at, and did in fact amount to a gratuitous personal attack against, his honesty, integrity and motives. This was how the ordinary reader was bound to perceive the statements (see paragraphs 13-14 and 19-20 above). In this respect the domestic courts' interpretations of the expressions were well reasoned and were based on an acceptable assessment of the facts (see paragraphs 25 and 27 above). While the applicants never offered any explanation for their choice of words, the impugned allegations were statements of fact, which in principle were susceptible of proof. It was clear that the defamation proceedings at issue were an important stepping-stone on the way to the Supreme Court's decision in 1998 to reopen the "boomerang cases", a fatal blow to a central part of the applicants' reasoning, namely that the previous convictions proved that Mr Bratholm's informers had been lying (see paragraph 29 above). It was the Norwegian Police Association, not Mr Bratholm, who had set the tone of the debate, by describing the report of the 1981 Committee of Inquiry as a deliberate attempt to damage the reputation of the police (see paragraph 10 above). Mr Bratholm for his part had never accused the applicants or any named members of their associations of dishonesty or unworthy motives. Rather than promoting or facilitating a public debate on police violence, the statements were capable of obstructing the debate. Moreover, the present case did not concern freedom of the press.

В. Оценка на судот

1. Општи принципи

43. Во согласност со етаблираната судска практика на Судот, слободата на изразување претставува една од клучните основи на едно демократско општество и еден од основните услови за неговиот напредок и за сечие поединечно самореализирање. Пасусот 2 од членот 10 може да се аплицира не само за “информации” или “идеи” коишто се позитивно примени или гледани како ненавредливи или како индиферентно прашање, туку исто така и на оние кои што навредуваат, шокираат или вознемируваат. Такви се предиспозициите на тој плурализам, толеранција и широкоградост без кои нема да постои “демократско општество”. Како што е поставено во членот 10, оваа слобода е предмет на исклучоци, кои мора, строго да се дефинирани и потребата за било какви рестрикции мора да биде етаблирана убедливо.

Тестот на “потребата во едно демократско општество” изискува од судот да одлучи дали “мешањето” за кое е поднесена жалба кореспондира на “неопходната социјална потреба”, дали тоа беше пропорционално на легитимната цел која се остварува и дали причините кои се даваат од страна на националните власти во насока на негово оправдување се релевантни и доволни (види *Sunday Times v. the United Kingdom* (бр. 1) пресуда од 26 април 1979 година, Серии А бр. 30, стр. 38, § 62). При оценувањето дали таквата “потреба” постои и какви мерки би требало да се усвојат за да се справи со истата, на националните власти им се остава извесна **margin of appreciation**. Оваа моќ на **of appreciation** не е, во секој случај, неограничена туку таа одира до рамо со Европскиот надзор од страна на судот, чија што задача е да даде конечно мислење за тоа дали ограничувањето е во паралела со слободата на изразување во согласност со членот 10 (види, помеѓу многу од другите власти, *Bladet Tromsø u Stensaas v. Norway* [GC], бр. 21980/93, § 58, ECHR 1999-III).

Задачата на судот при реализирање на својата надзорна функција не е да го завземе местото на националните власти туку да направи преглед во согласност со членот 10, во однос на случајот како целина, на одлуките кои што се преземени во однос на нивната моќ на **power of appreciation (ibid., § 60)**.

44. Особена карактеристика на предметниот случај е тоа што подносителите беа санкционирани во однос на изјавите кои тие ги имаа дадено како претставници на полициските асоцијации како одговор на дадени извештаи кои објавуваа обвиненија за полициско неправилно однесување.

Се додека не постои сомнеж дека има рестрикции на правото да се дели и прима информации за спорни обвиненија за полициско

неправилно однесување – тоа повикува за строга контрола од страна на судот (види *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland* пресуда од 25 јуни 1992 година, серија А бр. 239, стр. 27-28, §§ 63-70), истото може да се употреби за речникот кој што е наменет за справувањето со таквите обвиненија бидејќи е дел од истата дебата. Ова е особено случај, како овде, онаму каде што предметните изјави се дадени од страна на избрани претставници на професионалните асоцијации како одговор на обвиненијата кои ги оспоруваат практиките и интегритетот на професијата. Впрочем, треба да се повтори тука дека правото на слобода на изразување во согласност со членот 10 е еден од главните средства со кој се обезбедува ефикасно уживање на правото на слобода на здружување и асоцијација како што тоа е потврдено во членот (види *Rekvenyi v. Hungary* [GC], бр. 25390/94, § 58, ECHR 1999-III; пресуда по предметот Обединетата Комунистичка пратија на Турција и други v. Турција од 30 јануари 1998, *Извештаи за пресудите и одлуките* 1998-I, р. 20, § 42; пресуда *Vogt v. Germany* од 26 септември 1995 година, серија А бр. 323, стр. 30, § 64; пресуда Младиот, *James and Webster v. Обединетото Кралство* од 13 август 1981, серија А бр. 44, стр. 23-24, § 57; види исто така, *mutatis mutandis*, пресуда Шведски синдикат на возачи на мотори v. пресуда Шведска од 6 февруари 1976 година, Series A бр. 20, стр. 15, § 40).

2. Примена на тие принципи во дадениот случај

45. Во предметниот случај Норвешкиот Врховен Суд, кој се придржуваше до заклучоците на судот, најде дека две од изјавите на г-дин Nilsen кои беа објавени на 2 март и на 7 јуни 1988 години и три од изјавите на г-дин Johnsen објавени на 15 мај 1986 година беа навредливи, “незаконски” (*rettsstridig*) и се покажаа како невестинити. Врховниот Суд сметаше дека изјавите придонесоа кон обвиненијата против г-дин Bratholm за неточност (изјава 1.1), за намерни лаги (изјава 1.2), за невредни и злонамерни мотиви (изјави 1.1 и 1.3), за неискрени мотиви (изјава 2.2) и за фабрикување на обвиненија за полициска бруталност (изјави 2.3).

Начинот на кој г-дин Bratholm ги изразува неговите гледишта во книгата “Полициска бруталност”, објавен во пролетта 1986 година, како и во други публикации, не би можело да го оправда оспорувањето на неговиот интегритет на начин на кој тоа беше сторено од страна на подносителите, според гледиштето на Врховниот Суд. Поради тоа, тој ја презеде пресудата на градскиот суд кој ги декларира предметните изјави за невалидни и му нареди на првиот подносител да плати компензација на тужителот (барањата за компензација на последно споменатиот против вториот подносител беше поднесена ненавремено – види пасус 25 и 27 погоре).

Судот ја зеде во предвид аргументацијата на подносителот дека предметните изјави беа примарно наменети за лицата кои информираа

за г-дин. Bratholm и не беа наменети да му наштетат нему лично. Сепак, не гледа основи за спорење на наодите на норвешките судови дека изјавите можеа негативно да влијаат на репутацијата на г-дин Bratholm. Причините на кои што се потпираат националните судови јасно беа значајни за легитимната цел за заштита на неговата репутација.

46. Во однос на понатамошното прашање дали причините исто така беа доволни, судот смета дека случајот има своја позадина во една долга и вжештена дебата во Норвешка во врска со истрагите за обвиненијата за полициско насилство, имено во градот Берген. Појавата, природата и обемот на полициското насилство беа предмет на истраги од страна на универзитетски истражувачи, испитна комисија, и од стана на главниот јавен обвините и прашањето беше предмет на расправи во литературата, во медиумите и во судницата (види пасуси 8-21 погоре). Како што е наведено од страна на Норвешкиот Врховен Суд, **impugned** изјави јасно се однесуваа на прашање кое беше од сериозна јавно значење (види пасус 27 погоре). Мора да се потсетиме, дека согласно судската практика на Судот во Стразбур, мал е обемот во согласност со членот 10 § 2 на Конвенцијата за рестрикции на политичкиот говор или на дебата по прашања кои се од јавен интерес (види ја пресудата *Wingrove v. Обединетото Кралство* на 25 ноември 1996 година, *извештаи* 1996-V, стр. 1957, § 58; и *Sürek v. Turkey (no. 1)*[GC], бр. 26682/95, § 61, ЕСЧП 1999-IV).

47. Сепак, како што беше воочено од страна на Врховниот Суд, дури и во дебата за работи кои што се од сериозна јавна грижа, мора да постојат ограничувања на правото на слобода на изразување (види пасус 27 погоре). И покрај посебната улога која што ја играат подносителите како претставници на професионалната асоцијација и привилегираната заштита која се доделува во согласност со Конвенцијата на предметниот вид на говор, подносителите мораше да делуваат во рамки на поставените граници, *помеѓу другото*, во интерес на “заштита на репутацијата или правата на другите.” Она што е предмет на прашање тука е дали подносителот ги надмина ограничувањата на дозволена критика.

48. При одредување на ова прашање, Судот особено ќе земе во предвид на зборовите употребени во изјавите и на контекстот во кој тие беа искажани јавно, во однос на случајот како целина, вклучително и фактот дека се работеше за усни изјави за кои известуваа медиумите, со кои што притоа се намалува или се елиминираат можностите на подносителите за реформулирање, усовршување или повлекување на нивните изјави пред објавата на истите.

49. Во врска со едно обвинение, имено изјавата 1.2. со која се обвинува г-дин. Bratholm за намерни лаги, судот се согласува со

Владата дека тоа ги надмина ограничувањата на дозволена критика. Ова може да се гледа како фактичко обвинение подложно на докажување, за кое не постои фактичка основа и кое не може да се гарантира од начинот на изразување на самиот г-дин Bratholm. Поништувањето на оваа изјава како неоснована беше оправдано во согласност со условите одредени во членот 10.

50. Од друга страна, за разлика од националните судови, судот не смета дека, со изјавите 1.1, 1.3, 2.2 и 2.3 г-дин Bratholm беше обвинет за неправилни методи и намери и дека тие треба да се гледаат како фактички обвиненија со кои се бара од подносителот да ја докаже неговата вистината (види пасус 13-14, 19-21 погоре). Од начинот на кој се напишани изјавите и од контекстот станува јасно дека тие беа наменети да ги пренесат мислењата на подносителите и поради тоа беа поприлично заинтересиран да ги вреднуваат пресудите.

51. Се додека изречените изјави имплицираа дека г-дин Bratholm даваше дезинформации во врска со полициското насилство и фабрикуваше обвиненија за таквото недолично однесување, во даденото време постоеа извесни објективни фактори со кои се поддржуваше доведувањето во прашање на улогата на истрагите на г-дин Bratholm од страна на подносителот.

Обидот за покренување на постапка за клевета од страна на г-дин Nordhus и г-дин Vogt во однос на обвиненијата за лаги во извесни весници не беше успешен и кривичните истраги од страна на јавниот обвинител во врска со Бергенската полиција доведоа до целосен заклучок дека различните обвиненија за полициска бруталност беа неосновани (види пасуси 11 и 18 погоре). При чекањето на резултати за “бумеранг случаите” известен број на известители беше осуден за лажни обвиненија против полицијата (види пасус 8 погоре). Точно е дека начинот на водење на тие постапки даде основи за критикување, имено од страна на самиот г-дин Bratholm (види пасус 17 погоре). Судот исто така ги има во предвид разликите во врска со фокусот, пристапот и евидентните стандарди помеѓу овие истраги и оние коишто се водат од страна на г-дин Bratholm. Понатаму, судот е свесен дека во случај на клевета против подносителите Градскиот суд опсервираше дека појавата на незаконска употреба на сила од страна на Бергенската полиција беше етаблирана во текот на сослушувањата кои се одвиваа пред него и дека, иако ова се однесуваше само на мал број на полицајци, сепак обемот на недоличното однесување беше проблематичен (види пасус 25 погоре). Во секој случај останува тоа дека во времето кога норвешките судови судеа по однос на случајот на подносителите (види пасус 25 и 27 погоре) постоеше некаква фактичка база за нивните изјави во насока на неточните и фабрикуваните

обвиненија за полициска бруталност кои беа покренати. Ова не беше променето со фактот што Врховниот Суд последователно повторно ги отвори “бумеранг случаите” и дека тој ја притвори одбраната (види пасус 29 погоре).

52. Дополнително на тоа, како што тоа го прават норвешките судови во нивното балансирање на различните интереси во рамки на националното право (види пасус 25 и 27 погоре), судот, при употребата на потребниот тест во согласност со членот 10, исто така ќе ја има во предвид улогата која ја игра оштетената страна во дадениот случај (види ја пресудата *Oberschlick v. Австрија* (бр. 2) од 1 јули 1997 година, *Извештаи* 1997-IV, стр. 1275-76, §§ 31-35). Во оваа насока, судот не се согласува со мислењето на Комисијата дека при неговата улога како експерт назначен од владата, дека г-дин Bratholm би можело да се спореди со политичар кој требаше да покаже повисоко ниво на толеранција. Според судот, она што е значајно е тоа што тој го стори надвор од оваа негова функција, преку неговото учество во јавната дебата.

Во врска со ова, Судот нотира дека г-дин судија Schei ја имаше во предвид жестоката критика која беше покрената од страна на г-дин Bratholm во неговата книга “Полициска бруталност” (објавени во 1986 година) против системот и во голема мера исто така против поединците. Тој употреби неколку навредливи изјави, како што се “дезинформација” и “деспотизам” (види пасус 27 погоре).

Г-дин судија Bugge, кој во неговото мислење од сличен карактер (види пасус 28 погоре) му даде поголемо значење на овој фактор, ги цитираше некои од деловите од книгата кои коментираа за феноменот на дезинформација од страна на полицијата. Г-дин судија Bugge не би можел да го гледа ова на било кој друг начин освен дека самиот г-дин Bratholm притоа ги обвинуваше неговите неистомисленици во дебатата – “полиција, нејзини организации и бранители” – за недостаток на интегритет, за намерно прикривање на фактичката ситуација и за ширење на лажни мотиви за нивното делување. Според мислењето на г-дин судија Bugge, мораше да се оценуваат изјавите на подносителите во овие контекстуални рамки, особено во времето што следеше после објавувањето на книгата. Поради тоа, подносителите не беа сосема не задоволени бидејќи тврдеа дека тие имаа право да “вратат во иста мера”. Во овој контекст исто така беше важен фактот дека подносителите зборуваа, како избрани претставници на националните и локалните полициски асоцијации, во име на нивните членови и тие со право чувствуваа обврска да се справат со нападите за работните методи на полициската служба (*ibid.*).

Судот не може а да не го споделува ова размислување и притоа тој нотира, како дополнување, дека г-дин Bratholm зборуваше, помеѓу другите работа, за извесна “криминална суб култура” во Бергенската полиција (види пасус 15 погоре). Во секој случај, имајќи предвид дека подносителите, во улога на избрани претставници на професионалните асоцијации, одговараа на критиката на работните методи и етиката во рамки на професијата, судот смета дека, при мерењето на интересите на слободниот говор наспроти оние за заштита на репутацијата во согласност со потребниот тест по членот 10 § 2 од Конвенцијата, треба да се даде поголема тежина на активното самоиницијативно инволвирање на тужениот во една многу жива дебата, што всушност беше направено од страна на националните судови при примената на националното право (види пасус 44 погоре). Предметните изјави беа од директно значење за контрибуцијата на тужениот на таа дискусија. Според судот, би требало да се толерира извесен степен на претерување во контекст на вжештената и континуирана дебата за работите од општо значење, кога и на двете страни во прашање се професионалните репутации.

53. Наспроти овој контекст, и покрај заклучоците на норвешките судови во согласност со домашното право, судот не е задоволен дека изјавите 1.1, 1.3, 2.2 и 2.3 ги надминаа границите на дозволена критика во рамки на членот 10 од Конвенцијата. Во срцето на долгата и вжештена јавна дебата беше прашањето на вистина на обвиненијата за полициско насилство и постоеше фактичка поддршка за тезата дека беа дадени неточни обвиненија од страна на известителите. Предметните изјави во суштина го адресираа ова прашање и многу строгиот речник со кој тие беа изразени не беше непропорционален на тој употребен од страна на повредената страна кој, уште од раната фаза, учествуваше како водечка фигура во дебатата. Притоа, судот најде дека мешањето во практикувањето на слободата на изразување од страна на апликантот не беше поддржано со доволно причини во однос на членот 10 и беше непропорционално на легитимната цел насочена кон штитење на репутацијата на г-дин Bratholm. Поради тоа, ова претставуваше кршење на членот 10 од Конвенцијата.

II. УПОТРЕБА НА ЧЛЕНОТ 41 НА КОНВЕНЦИЈАТА

54. Г-дин Nilsen и г-дин Johnsen бараа правно задоволство во согласност со членот 41 на Конвенцијата, кој овозможува:

“доколку судот смета дека постои кршење на Конвенцијата или Протоколите на истата и доколку меѓународното право на Високата договорна страна concerned allows only partial reparation to be made, the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party.”

A. Непарична штета

55. Секој од подносителите побараа по 25,000 норвешки круни (NOK) како компензација за непаричната штета која што произлегува од кршењето на нивното право на слобода на изразување.

56. Судот се согласува со Владата дека наодите за кршење сами по себе претставуваат адекватно правно задоволство за било каква непарична штета која е наводно побарана од страна на подносителите.

B. Парична штета

57. Подносителите понатаму побараа од Судот да се направи награда во однос на извезни суми во износ од NOK 440,242.74, сума којашто норвешките судови им наредија тие да ја платат на г-дин Bratholm. Ова вклучи износ од NOK 370,907.74 за трошоците пред градскиот суд и пред Врховниот суд на споменатиот, NOK 25,000 за непарична штета (да биде платена од страна на првиот подносител) и NOK 44,335 за губењето на каматата (види ги пасусите 25 и 27 погоре).

Подносителите објаснија дека погоре споменатите суми беа покриени на *ex gratia* основ, без никаков претходен договор, од страна на Норвешката полициска асоцијација и дека, ако се направи награда по основ на ова барање, тие ќе ги рефундираат сумите на асоцијацијата.

58. Владата не се спротивстави на погореспоменатите барања.

59. Судот повторува дека, во согласност со неговата судска практика, компензацијата за штета може да се надомести само до она ниво до кое може да се воспостави поврзаност помеѓу кршењето на Конвенцијата и штетата која е направена. Во инстант случајот беше утврдено кршење на членот 10 по однос на одлуките кои се однесуваат на сите **impugned** изјави кои беа дадени од страна на првиот подносител и две од трите спорни изјави дадени од страна на вториот подносител. Во однос на ова, судот му додели сума од NOK 25,000 на првиот подносител на кој што му беше наредено да плати компензации и двајцата подносители заедно да платат сума од NOK 350,000 во однос на остатокот од другите барања во согласност со ова барање. .

C. Сметки и трошоци

60. Подносителите и понатаму бараа рефундирање на сметките и трошоците во однос на следните работи:

(i) NOK 645,912 за нивните сметки и трошоци во домашните постапки;

(ii) NOK 175,000 за работата на нивните адвокати во постапките во Стразбур;

(iii) NOK 22,000 како трошок за преводи;

(iv) NOK 18,000 за патувања и патни трошоци во врска со сослужувањето во судот на 1 јули 1999 година.

Се додека споменатите суми се покриени *ex gratia* од страна на норвешката полициска асоцијација, подносителите побараа рефундирање во корист на споменатите преку било каква награда одредена од страна на судот.

61. Владата ја оспори горенаведеното барање, притоа тврдејќи дека бројот на сатите и сумите беше преголем.

62. Судот, во согласност со неговата судска практика, ќе оцени дали цените и трошоците кои беше наведено дека се направени всушност беа вистински и потребни со цел да се превенира или да се добие повторно адресирање за работата за која се оцени дека претставува кршење на Конвенцијата и дали тие беа разумни во однос на квантумот (види ја на пример, пресудата *Tolstoy Miloslavsky v. Обединетото Кралство* од 13 јули 1995 година, Серии А бр. 316-В, стр. 83, § 77). Во однос на делот (i), судот се сеќава дека наиде на одлука на националните судови согласно која една од изјавите на вториот подносител која беше поништена беше оправдано тоа во согласност со членот 10 § 2. Притоа, одлучувајќи на рамномерна основа, тој му додели на подносителот сума од NOK 250,000 по однос на ова прашање, додека пак во однос на (ii) па се до (iv) одлучи дека треба да се рефундираат во целост. =

D. Стапки во текот на постапките пред националните судови и институциите на Конвенцијата

=. Подносителите како дополнително побараа NOK 325,000 како стапки (приближно 5% на годишно ниво во текот на шест години) на сумите кои беа побарани во однос на паричната оштета и домашните сметки и трошоци.

63. Владата го сметаше ова барање како неосновано.

64. Судот утврди дека може да има дел парична загуба која би настанала поради завршувањето на роковите од времето кога биле сторени различните трошоци па се до наградата на Судот. (види на пример *Darby v. Sweden* пресуда од 23 Октомври 1990 година, Серија А бр. 187, ст. 14, § 38; *Observer* и *Guardian v. the United Kingdom* пресуда од 26 ноември 1991 година, Серија А бр. 216, стр. 38, § 80 (d); и *Bladet Tromsø and Stensaas cited above*, § 83). Deciding on an equitable basis and having regard to the rates of inflation in Norway during the relevant period, it awards the applicants NOK 50,000 with respect to their claim under this head.

Е. Каматна стапка

65. Согласно со информациите кои му беа достапни на овој суд, статичната каматна стапка којашто е применлива во Норвешка на денот на усвојување на предметната пресуда изнесува 12% на годишно ниво. Судот, во согласност се етаблираната судска практика, смета дека оваа каматна стапка е соодветна во однос на сумите кои се доделени во предметната пресуда.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Смета* со дванаесет гласови наспрема пет дека има кршење на членот 10 на Конвенцијата ;
2. *Смета* со тринаесет гласови наспрема четири дека наодот за кршење на членот 10 сам по себе претставува адекватно и правично задоволување на не паричните штети за коишто обвинуваа подносителите;
3. *Смета* со дванаесет гласови наспрема пет дека одговорната страна треба да му исплати на подносителот, во текот на три месеци,
  - (а) за парична штета 375,000 (триста седумдесет и пет илјади) Норвешки круни;
  - (б) за сметки и трошоци, 465,000 (четери стотини шеесет и пет илјади) Норвешки круни;
  - (с) за дополнителни камати, 50,000 (педесет илјади) Норвешки круни;
4. *Смета* со дванаесет гласови наспрема пет дека каматата со годишна стапка од 12% ќе се плаќа од истекот на гореспоменатите три месеци се до средувањето;
5. Едногласно ги отфрли останатите барање за правно задоволување на подносителите.

Подготвено на англиски и француски јазик, и дадено на јавно сослушување во зградата за човекови права, Стразбур, на 25 ноември 1999 година.

Luzius WILDHABER
Претседател

Michele DE SALVIA
Регистар

Во согласност со членот 45 § 2 на Конвенцијата и правилото 74 § 2 од правилникот на судот, следните одделни мислења се дадени во прилог на ова судење:

- (a) разидувачко мислење на г-дин Rozakis;
- (b) разидувачко мислење на г-дин Kūris, г-дин Türmen, г-ѓа Strážnická и г-ѓа Greve.

L.W.

M. de S.

РАЗИДУВАЧКО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА ROZAKIS

Јас за жал не сум во можност да го следам мнозинството на Судот и да сметам дека има кршење на членот 10 во овој случај. Сметам дека ова е предмет во кој судовите на Норвешка делуваа правилно преку правилно мерење на спротивставените интереси на страните инволвирани во спорот, во постапките кои се однесуваат на клеветата на поединец од страна на двајца полициски службеници.

Би сакал да ја започнам дискусијата за моето разидувачко гледиште преку идентификацијата на изјавите на полицајците кои не само што ги сметам за навредливи, од гледна точка на домашно право, туку дека и истите се покриени со заштитата на слободата на изразување која ја пропишува членот 10 од Конвенцијата. Ова се изјави на вториот подносител дека “се додека не се докаже спротивното, јас ќе го окарактеризирам ова како намерна лага” и (б) “мора да постојат други дополнителни мотиви. Се чини дека целта беше да се намали довербата во полицијата.”. На првото може да се гледа, како што со право наведе Судот, “како на обвинение кое подложно на докази, за кое што немаше никаква фактичка основа и кое не би можело да се гарантира од начинот на кој г-дин Bratholm се изразува”, додека пак второто беше насочено кон изразување сомнеж над интегритетот, непристрасноста и добрата верба на г-дин. Bratholm, како и да се делува негативно на неговата репутација. Овие два искази ќе беа доволни, според мене, да ги насочат норвешките судови кон изречената казна, и нашиот суд, соодветно, да најде дека нема кршење на членот 10. Фактот што судот, иако притоа дистанцирајќи се од неговата прва изјава, се одлучи да утврди кршење во дадениот предмет, ми дава за обврска да го изразам моето несогласување со пресудата.

Причините кои ме доведоа до различен заклучок од тој на мнозинството на судот се следните:

(а) Природата на говорот кој што сме повикани за го заштитиме во овој случај не нужно припаѓа на највисокиот “ешалон” на говор, кој според судската практика на Стразбур, претставува предмет на заштита во согласност со членот 10 од Конвенцијата. Впрочем тоа не влегува во сферата на слобода на медиумите; ниту пак претставува, ако зборуваме искрено, политички говор. Интересите кои што беа заштитени преку изразувањето на двајцата полицајци се всушност интересите на синдикатите во рамки на дискусијата на едно прашање кое што е јавен интерес. Иако изјавите кои беа предмет на кривична изјава беа вклучени во текот на дебатата од поопшт интерес, нивната цел беше да се заштитат поединечните интереси на професионалното тело – Норвешката полиција.

(b) Лицето против кое беше наменет говорот беше физичко лице, поединец чијашто цел беше да се утврди одговорност на полицијата во врска со случаи на неправилно однесување на полицијата, преку истражувања и употреба на посебни научни алатки. Размената на мислења помеѓу двете страни – г-дин. Bratholm и полицијата – станаа жестоки и г-дин. Bratholm може да се смета дека придонесе кон зголемувањето на тензијата во текот на целата дебата. Сепак, не треба да се заборава дека г-дин. Bratholm не беше политичар и тој не може да се поистовети со политичар и дека карактерот на неговиот говор беше во голема мера под влијание на сериозниот речник кој што беше користен од страна на норвешката политика во насока на напаѓање на неговите гледишта. Во секој случај карактерот на изразите на г-дин. Bratholm, иако сериозно ја критикуваа норвешката полиција, не падна толку ниско до ниво на лични навреди и изјави во врска со честа на одредени личности. Би требало да додадам, во овој момент, дека г-дин Bratholm беше доволно внимателен да подвлече дека неговите обвинувања против норвешката полиција, документирани со парчиња докази, не беа директно насочени кон целата служба како таква, туку против малцинство на полицајци кои тој ги сметаше за одговорни за неправилниот третман на граѓаните.

(c) Норвешките судови воведоа санкции на подносителите кои беа пропорционални на легитимната цел која требаше да се оствари, имено заштитата на репутацијата на г-дин. Bratholm. Би требало да потсетиме дека Врховниот Суд на Норвешка, кој што беше последниот суд кој се соочуваше со оваа материја, кој што решаваше по пресудата на Градскиот суд, притоа одредувајќи ги изјавите за неосновани и притоа наредувајќи му на првиот подносител да му плати компензација на жалителот. Вториот подносител не плати компензација поради фактот што барањето за компензација на тужителот против него не беше поднесено на време. Очигледно е дека подносителите не беа предмет на ниту една друга несоодветност или кривично гонење, затвор, итн.

Под овие околности и заради причините кои се објаснати, сметам дека не е направено кршење на членот 10 на Конвенцијата. Како заклучок, сметам дека треба да подвлечам дека сите правни системи во Европските правни системи, во нивниот обид да ги заштитат репутациите на поединците, овозможуваат клеветата како кривично дело. Овој хомоген принцип на Европските правни системи мора да биде земен во предвид кога нашиот Суд се справува со работи поврзани со кршење на членот 10, поради фактот што тој преставува заеднички именител, заедничка позиција на Европските држави *vis-à-vis* посебните видови на човечко однесување. Иако судот не е обврзан да заклучи дека постапките за клеветата и обезбедувањето на пресуди секогаш се недискриминаторно оправдани, при имплементацијата на

пасусот 2 од членот 10, заедничкиот пристап на Европските држави по ова прашање е фактор кој треба сериозно да се земе во предвид кога се мерат различните права и интереси кои се инволвирани во случаи од членот 10.

РАЗИДУВАЧКО МИСЛЕЊЕ НА СУДИИТЕ KÜRIS, TÜRMEŃ, STRÁŽNICKÁ И GREVE

Ние бевме дел од малцинството кое што гласаше против наодот за кршење на членот 10 од Конвенцијата во овој случај.

Случајот се однесува на слободата на изразување, а не слобода на медиумите.

Член 10 § 2 од Конвенцијата ги поставува границите на дозволивите рестрикции на слободата на изразувањето. Прашањето во овој случај е дали жалбата за попречување од страна на подносителите беше “потребна во едно демократско општество” т.е. дали:

- дали таа кореспондираше на некоја социјална потреба
- дали таа беше пропорционална со легитимната цел која што се остваруваше и
- дали причините кои што се дадени од страна на националните власти за нејзино оправдување, се релевантни и доволни.

Националните власти, особено судовите имаат извесно ниво на толеранција при оценувањето дали таквата потреба постои и кои мерки би требало да се усвојат за справување со истата. Функцијата на овој суд е да го прегледа горе споменатото и да даде конечна одлука, во врска со тоа дали рестрикцијата може да се стави во функција на слободата на изразување која што е заштитена со член 10.

Рестрикциите кои што се употребени во дадениот случај произлегуваат од пет изјави на подносителите, кои што беа објавени во норвешките весници како невалидни и на првиот подносител му беше нарачано да плати компензација на професор Bratholm (барањето за компензација на првиот против вториот подносител беше временски ограничено).

Накратко, случајот се однесува на речникот употребен од стран ана двајца членови на полициската служба во Берген, во една долготрајна и вжештена дебата за обвиненија за полициска бруталност, базирани на истражувања – или поточно, прекумерната употреба на сила во Берген. Професор Bratholm се впушти во дебатата како член на испитната комисија назначена од владата, со цел да ја испита работата.

Тој подоцна делуваше надвор од оваа официјална рамка и го испитуваше прашањето преку учество во јавна дебата, во улога на експерт по кривично право. Двајцата членови на Бергенската

полициска служба т.е. членови на полициската служба која што е предмет на истрага/испитување, имаа канцеларии во локалната и националната полициска асоцијација соодветно.

Пред да се адресираат особеностите на случајот, би сакале да ја нагласиме постојаната и витална потреба за употреба на строг надзор над сите видови на употреба на сила во име на општеството, во секое општество.

Државите имаат монопол над силата за заштита на демократијата и владеењето на правото во едно општество, но овој монопол исто така ја вклучува и опасноста од злоупотреба на силата, на штета на вредностите кои стојат зад тоа општество. Злоупотребата на сила од страна на службениците не претставува само едно од многуте прашања кои што се од широк јавен интерес, туку таа се смета за прашање од примарна загриженост во секое општество. Доволно е да се потсетиме на одредбите од Конвенцијата против тортура и друго сурово, нечовечно и деградирачко однесување или казна на Обединетите нации од 1984 година. Норвешка е членка на таа конвенција и таа мора да ги почитува нејзините одредби. Европската конвенција за човекови права во членот 53 (“Заштита на постоечките човекови права”) овозможува:

“ништо во Конвенцијата нема да се смета како лимитирачко или дека се разликува од некои од човековите права и фундаментални слободи кои се обезбедени во согласност со законите на некоја повисока договорна страна или во согласност со било кој друг договор на кој истата е страна.”

Во согласност со Конвенцијата против тортура и друго сурово, нечовечно и деградирачко однесување или казна Норвешка се заложи за спречување не само на тортурата на сите територии под нејзина јурисдикција туку и на другите акти на сурово, нечовечно и деградирачко однесување или казна кои не претставуваат тортура, кога таквите акти се направени од или по наредба на или со согласност или знаење на јавен службеник или други лица кои делуваат во јавно својство (член 16 § 1); државата ќе обезбеди нејзините надлежни власти да спроведат навремена и непристрасна истрага, со цел да видат дали има разумен основ да се верува дека е сторено дело на тортура или другите акти на сурово, нечовечно и деградирачко однесување или казна (член 12); државата, во секој случај, ќе се осигура секој поединец кој обвинува дека тој бил предмет на тортура или други форми на сурово, нечовечно и деградирачко однесување или казна има право да се жали на и неговиот случај да биде навремено и непристрасно разгледан од страна на надлежните власти и да се преземат чекори со цел да се заштитат и жалителот и сведоците од неправилен третман или заплашување како последица на неговата жалба или на било кој од дадените докази (член 13).

Во дадениот случај не може да се игнорира фактот дека професорот Bratholm беше нападат од страна на подносителите поради неговата работа за наводната полициска бруталност во Берген. Целта на овие напади беше да се потисне дебатата на оваа тема која што беше од витален јавен интерес. Како што наведе судијата Bugge од норвешкиот Врховен Суд во неговото слично мислење: “Прифаќам дека постои потреба да се обезбедат најдобрите можни услови за дебата за ‘работи од јавна загриженост’ и дека може да и се наштети на[таквата дебата] доколку изјавите како тие што се предмет на овој случај не се сметаат за неосновани, дури и ако се земе во предвид нивната позадина.”

Градскиот суд во Осло и Врховниот Суд на Норвешка сметаат дека изјавите на подносителите кои се сметаат за неосновани се навредливи, незаконски и не е докажано дека се вистинити.

Четириите **impugned** изјави за кои ние не се согласуваме со мнозинството беа дадени во различни временски периоди; и тие се:

На 15 мај 1986 година беше објавено интервју со г-дин. Jan Gerhard Johnsen од страна на *Dagbladet*, весник лоциран во Осло. Во интервјуто беше вклучено следното:

1.1 “Тој го објаснува неодамнешниот извештај на професор Bratholm за полициската бруталност во Берген како ‘чиста дезинформација наменета да и наштети на полицијата’.”

1.3 “Мора да постојат други дополнителни мотиви. Се чини дека целта беше да се намали довербата во полицијата.”

Г-дин. Johnsen, како што е наведено погоре, самиот работеше во Бергенската полициска служба – против која беа покренати обвиненија за полициска бруталност – и тој беше претседавач на Бергенската полициска асоцијација (*Bergen Politilag*). Во истото интервју тој ја даде изјавата 1.2 за која ние се согласуваме со наодите на мнозинството.

На 2 март 1988 година беше објавено интервју со г-дин. Arnold Nilsen од страна на *Annonseavisen*, беше циркулиран бесплатен весник во сите домови во Берген. Помеѓу другото во интервјуто се наведува:

“Според мене, соочени сме со една форма на **skulduggery** и приватна истрага каде што постои добра причина за преиспитување на искреноста на мотивите.”

На 7 јуни 1988 година г-дин. Nilsen се обрати на состанокот на годишното генерално собрание на норвешката полициска асоцијација и тоа беше објавено во *Bergens Tidende*, од страна на весник којшто е лоциран во Берген. Тој вклучи помеѓу другото:

“Норвешката полициска асоцијација нема да прифати...приватни истраги во големи рамки кои се прават од страна на дилетанти и се со намера да фабрикуваат обвиненија за полициска бруталност, кои се покренати од страна на јавност.”

Г-дин. Nilsen самиот работеше во Бергенската полициска станица – против кои беа покренати обвиненија за полициска бруталност- и истиот беше претседавач на норвешката полициска станица (*Norsk Politiforbund*).

Во однос на сите пет изјави станува јасно дека двајцата подносители кога зборувале застапувале повеќе од една страна. Тие беа предмет на истрага/испитување од полициската служба и во исто време тие имаа канцеларии во локалната или националната асоцијација на таа служба. Притоа, изјавата 2.3 беше дадена на годишното генерално собрание на националната полициска асоцијација. И покрај тоа, не се покажа со ниту една од изјавите дека истите биле дадени во име на полициските асоцијации. Спротивно на тоа, изјавите дадени во весниците и изјавите од полицијата кои беа презентирани пред овој суд беа внимателно формулирани со цел да ја балансираат потребата за полициската служба да го одржи почитувањето и добрата општа репутација и потребата за да се отфрлат неточните обвиненија. Ние особено го цениме фактот што улогата на г-дин. Nilsen, кој имаше канцеларии во националната полициска асоцијација во времето кога работеше во Бергенската полициска сила како што тоа тогаш го правеше, не можеше да биде лесно.

Под овие околности ние не ги споделуваме наодите на мнозинството во насока на тоа дека, во времето кога норвешките судови судеа во врска со случајот на подносителот, постоеше некаква фактичка основа за нивните изјави дека се направени лажни и фабрикувани обвиненија за полициската бруталност. И двајцата подносители работеа внатре во предметната служба – во врска со што последниот заклучок беше дека

“појавата на незаконска употреба на сила од страна на Бергенската полициска служба беше етаблирана...и тоа, иако ова се однесуваше на само мал број на полициски службеници, обемот на неправилно однесување беше проблематично.”

Овој заклучок, кој беше донесен од страна на градскиот суд во Осло, беше базиран, помеѓу другото, на изјавите на сведоците од полициските службеници кои работеа или имаа работено во рамки на Бергенската полициска служба. Со внатрешни информации за оваа полициска станица и двајцата подносители можеа во најмала рака да знаат дека обвиненијата на професорот Bratholm би требало да изискуваат темелна истрага – во времето кога изјавите беа дадени на 1986 (изјави 1.1 и 1.3).

Изјавите на г-дин Nilsen (изјави 2.2 и 2.3) беа дадени по истрагата во ноември 1986 до мај 1987 година која беше назначена од страна на главниот јавен обвинител. Оваа истрага беше базирана на обвиненијата кои беа дадени во материјал од страна на професор Bratholm и други, но беше дополнета во текот на истрагата со дополнителна

информација. Вкупно 368 случаи беа регистрирани и некои 500 лица беа интервјуирани, вклучително и 230 офицери и службени лица од полициската служба. Резултатот на истрагата беше:

- 264 случаи беа отфрлени бидејќи не беше најдено кривично дело;
- 45 случаи не беше покренато обвинение поради недостатокот на цврст доказ;
- 46 случаи не беше покренато обвинение поради фактот што тие беа временски ограничени;
- 12 случаи не беше покренато обвинение поради други причини;
- еден случај беше суден во суд и обвинетите беа приведени.

Притоа, вкупно 104 случаи испадна дека имаа извесна суштина. Наодите на истрагите беа објавени на прес конференција на која присуствуваше г-дин. Nilsen.

Подносителите тврдеја дека во согласност со Конвенцијата требаше да се дозволат изјавите само доколку истите имаа некаква фактичка основа и дека не беа направени со лоша намера. Според нас беше значајно дека ниту еден од подносителите не изјави експлицитно дека тој делуваше со добра намера кога ги даде изјавите.

Во времето кога г-дин Nilsen ја даде својата изјава, извесен број на лица кои информираа и кои обвинија за прекумерна употреба на сила од страна на членовите на Бергенската полициска служба, веќе беа формално известени од страна на гореспоменатите за давање на лажни изјави.

По истрагата, 50 или 60 од лицата кои обвинуваа за полициска бруталност беа под истрага дека дале погрешни информации. Од овие 15 беа приведени и 10 беа осудени. Седум од осудените на кои што им беше дадена затворска казна (само на еден му беше дадена суспендирана затворска казна) – сите беа осудени помеѓу 2 ноември 1988 и 23 мај 1990 година – подоцна нивните случаи беа повторно судени од страна на норвешкиот Врховен Суд и сите беа ослободени на 16 јануари 1988 година. Во меѓувреме тие веќе ги отслужија нивните затворски казни. Ние го сметаме ова како релевантно за нивниот случај, особено поради фактот што тоа докажува дека судијата Bugge беше во право во неговото предвидување во неговото слично мислење во Норвешкиот Врховен Суд.

Речникот кој беше користен во секој од **impugned** изјави кои беа дадени од страна на подносителите, како што е потврдено од страна на нашите колеги во мнозинството, беше де факто во можност да влијае врз репутацијата на професор Bratholm. Понатаму – и тоа го сметаме како значајно за тестот на Судот во согласност со членот 10 од Конвенцијата – секоја изјава, преку влијанието кое што можеше да го има на репутацијата на професор Bratholm, имаше силен потенцијал за одбивање или наштетување на итните социјални потреби како што тие

се наведени во одредбите на Конвенцијата против тортура и друго суров, нечовечки и деградирачки третман и казна, споменати погоре. Еден потенција кој што беше демонстриран подоцна во “бумеранг случаите” – известителите за полициската бруталност всушност мораа да служат затворски казни и да чекаат цела една декада или повеќе за да ја дочекаат правдата.

Ние се согласуваме со наодот дека Норвешкиот Врховен сум дека **impugned** изјави беа фактички изјави кои беше возможно да се докажат. Сите пет изјави, според мене, претставуваа есенцијално различни начини за да се каже дека професор Bratholm намерно не ја кажуваше вистината. Намерата со сите изјави беше истата и беше таква што таа не кореспондираше на целта на полицијата или нејзините асоцијации.

Нам ни се чини дека два различни случаи на слобода на говор беа инволвирани во дадениот случај. Едната е слободата на изразување на професор Bratholm да ги објави резултатите од истажувањето во врска со обвинението за полициска бруталност во Берген. Втората е слободата на изразување на подносителите како претставници на полициската служба кои се обидоа да го заплашат професор Bratholm и да ја сокријат можната полициска бруталност која што може да се имаше случено во Берген. Нам ни се чини јасно дека помеѓу двете тие спротивставени слободи јавниот интерес лежи во заштитување на слободата на изразување на професор Bratholm наспроти клеветата и заплашувањето од страна на полициската асоцијација.

Во врска со овој историјат ние сметаме дека немаше кршење на членот 10 од Конвенцијата во дадениот случај. Ние сметаме дека вмешувањето за кое се жалат подносителите беше “потребно во едно демократско општество”, т.е., дека вмешувањето кореспондираше на “нужната социјална потреба” и дека беше пропорционално на легитимната цел која беше во реализација и дека причините кои беа дадени од страна на норвешкиот Врховен Суд беа релевантни и доволни.

Спротивниот заклучок според нас би имал последица врз практиката за дозволување на дебатите за работи кои се од јавна грижа да бидат потиснати од забелешките за клеветење и како таков не придонесува кон зголемувањето на слободата на изразување во земјите членки на Конвенцијата.